

9.0102 ההגנה על היישובים וההתגוננות האזרחית בפיקודים המרחביים

תוקף סעיפים 1 עד 10 מה-15 בפברואר 2018

הגדרות

1. בפקודה זו:

א. **"הגנה על יישוב"** כוללת שני מרכיבים:

(1) **הגנה על יישובים מפני איומים קרקעיים** – הגנה על יישובים מפני איומים קרקעיים באמצעות כוח תגובה מיידי.

(2) **התגוננות אזרחית מפני איומים אוויריים או אמצעי לחימה תלולי-מסלול** – הפעלת האמצעים הנדרשים לשם התגוננות מפני כל התקפה או סכנת התקפה על האוכלוסייה האזרחית או לשם צמצום תוצאותיה של התקפה כזאת, להוציא אמצעי לחימה שלא להגנה עצמית.

ב. **"מערך ההגנה על היישוב"** – סד"כ ייעודי ומרכיבי ביטחון (מענה בכוח אדם, מרכיבים תשתיתיים, מרכיבים טכנולוגיים וכו') המצויים ברשות היישוב ובהפעלתו, לשם הגנה עצמאית מפני התקפות אויב או חדירה ליישוב, עד להגעת כוחות הצבא. המערך מצוי ביישובים המסווגים בגבולות המדינה ובאיו"ש. הסיווג מגדיר את סל מרכיבי הביטחון המוענק ליישוב ע"י משרד הביטחון.

ג. **"מצב מיוחד בעורף"** – כהגדרתו בחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 (להלן: חוק הג"א).

ד. **"ארגוני עזר"** – כהגדרתם בחוק הג"א.

ה. **"פקע"ר"** – פיקוד העורף, כאמור בהפ"ע 2.0304 – "פיקוד העורף".

ו. **"פקמ"ר"** – פיקוד מרחבי, כאמור בהפ"ע 2.0301 – "פיקוד מרחבי – ייעוד ותפקידים", למעט פקע"ר.

ז. **"מרכיבי ביטחון"** – כמשמעם בהוראת משרד הביטחון 40.36 – "הקמה ורכש של מרכיבי ביטחון ליישובים".

ח. **"שעת התקפה"** – כהגדרתה בחוק הג"א.

הבסיס החוקי לפקודה

בלמ"ט

2. האמור בפקודה מפרט ומשלים את האמור בהפ"ע 2.0301 – "הפיקוד המרכזי (פקמ"ר) – 9.0102
פקודות מס' 7, 29 יוני 2004
ותפקידים" ובהפ"ע 2.0304 – "פיקוד העורף (פקע"ר)".

3. בתחום ההגנה על היישובים חלים הדינים האלה:

א. בתחומי מדינת ישראל: חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה), התשכ"א-1961 (להלן: חוק השמירה).

ב. בשטחי אזור יהודה ושומרון (א"י"ש): צו בדבר הסדרת השמירה ביישובים (יהודה ושומרון) (מס' 432), התשל"א-1971.

4. בתחום ההתגוננות האזרחית חלים הדינים האלה:

א. בתחומי מדינת ישראל: חוק הג"א.

ב. בשטחי א"י"ש: צו בדבר התגוננות אזרחית (יהודה ושומרון) (מס' 1699), התשע"ב-2012.

מטרת הפקודה

5. לפקודה שתי מטרות: האחת – להגדיר את התפקידים, הסמכות והאחריות של גופי צה"ל בתחום ההתגוננות האזרחית וההגנה על היישובים במרחב הפקמ"ר; והשנייה – להגדיר את עקרונות הרכב מערך ההגנה על היישוב.

תפקידי גופי צה"ל בתחום הגנת היישוב במרחב הפקמ"ר

6. אלה תפקידי הפקמ"ר:

א. בתחום ההגנה על היישובים –

(1) לשאת באחריות הכוללת למשימות ההגנה על היישובים.

(2) להפעיל את סד"כ מערך ההגנה על היישוב.

(3) לפקח על מוכנותו וכשירותו של מערך ההגנה על היישוב לבצע את משימות ההגנה.

(4) לפקח על מילוי חובות השמירה מכוח חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה), התשכ"א-1961 באזורים שביטחון הפנים בהם הוא באחריות צה"ל.

(5) לקבוע סדרי עדיפויות להקצאת מרכיבי ביטחון להגנה על היישוב שבמרחבו בהתאם למסגרת התקציב המוקצה ע"י פקע"ר.

בלמ"ח

ב. בתחום ההתגוננות האזרחית –

- 1) לשאת באחריות הכוללת למשימות ההתגוננות האזרחית במרחבו בסיוע פקע"ר וארגוני העזר ובתיאום עם משטרת ישראל, עם מערך המשק לשעת חירום ועם הרשויות המקומיות.
 - 2) לפקח על מוכנות היישובים במרחבו.
 - 3) לקבוע את הנחיות ההתגוננות האזרחית במרחבו בשעת התקפה או מצב מיוחד בעורף, בתיאום עם פקע"ר.
 - 4) לפקד ולשלוט על סד"כ שיוקצה לו למשימת ההתגוננות האזרחית.
 - 5) לסייע למערך המשק לשעת חירום במרחבו, כפוף לסדר העדיפות הצה"לי שייקבע באמ"ץ.
- ג. הפקמ"ר יממש את אחריותו לתפקידים לפי סעיף זה גם באמצעות מערך ההגנה על היישוב. פצ"ן יממש מרבית אחריותו באמצעות מחוז הצפון של פקע"ר או באמצעות סד"כ שיוקצה לו – כפי שיפורט בנספח לפקודה זו.
7. אלה תפקידי פיקוד העורף:

א. בתחום ההגנה על היישובים –

- 1) לרכז ולנהל תקציב אזרחי ייעודי לתחום מרכיבי הביטחון ומשאבים נוספים להתגוננות האזרחית עבור הפקמ"ר, לרבות אחזקת מרכיבי ביטחון להגנה על היישוב.
- 2) לקבוע את הקצאת מרכיבי הביטחון לפקמ"רים ולממשם בתוך הפקמ"ר על-פי סדרי עדיפויות שיקבע כל פקמ"ר, ובהתאם לעקרונות שאושרו ע"י אמ"ץ.

ב. בתחום ההתגוננות האזרחית –

- 1) להיות סמכות מקצועית ראשית בצה"ל.
- 2) לבנות את הכוח של הסד"כ הצבאי, לרבות פיתוח כוח אדם, ארגון, פיתוח אמל"ח והצטיידות באמל"ח, כתיבה ותורה.
- 3) להשתתף בהכנת המרחב האזרחי, לרבות היישובים.
- 4) להפעיל סד"כ ייעודי במרחב הפקמ"ר בתיאום עם הפקמ"ר המתאים.
- 5) להעביר את הנחיות ההתגוננות של הפקמ"ר לאוכלוסייה בשעת התקפה או מצב מיוחד בעורף.
- 6) בפצ"ן – להפעיל את הכוח במערך ההתגוננות האזרחית באמצעות מחוז הצפון.

בלמ"ט

9.0102
פקודות מטכ"ל, 29 יוני 2004

8. אלה תפקידי זרוע היבשה (להלן: ז"י) בתחום ההגנה על היישובים:

א. לשאת באחריות הכוללת לבניין הכוח של מערך ההגנה על היישובים, לרבות פיתוח כוח האדם, ארגונו, הקמתו, פיתוח והצטיידות באמל"ח (למעט ציוד ייעודי להתגוננות אזרחית) ובציוד אישי קרבי, כתיבת הנחיות בנושא ההגנה על היישוב וקביעת גרף אימונים וביצוע אימונים בתיאום עם הפק"מרים.

ב. לאשר את הדרישה המבצעית של הפק"מרים בנושא מרכיבי ביטחון.

9. אלה תפקידי אמ"ץ-חטיבת המבצעים:

א. להגדיר את מרחב האחריות ואת גבולות הגזרה של מערך ההגנה על היישוב בתיאום עם ז"י, עם פקע"ר ועם הפקמ"ר.

ב. לקבוע עקרונות כלליים וסדר עדיפות מבצעי עקרוני למענה במרכיבי הביטחון והשמירה ביישובים, בהתאם להערכת המצב.

ג. לקבוע את חלוקת האחריות בתחומי ההתגוננות האזרחית בחירום ובעת אירוע בעורף האזרחי.

ד. להקצות סד"כ למשימת ההתגוננות האזרחית בפקמ"רים בעת אירוע בעורף האזרחי.

חלוקת התפקידים

10. חלוקת התפקידים בין הפקמ"ר לפקע"ר בתחום ההתגוננות האזרחית, כאמור בסעיפים 6 ו-7, היא כמפורט בנספח לפקודה זו; בשטחי איו"ש, בנוסף לאמור בסעיפים 6 ו-7 ולנספח לפקודה זו, כפופה חלוקת התפקידים למצב החוקי בשטחי איו"ש והיא ניתנת לשינוי בהסכמה בין פקמ"ז לבין פקע"ר, או על-פי החלטת רמטכ"ל.

נספח: חלוקת האחריות בין פקע"ר לפקמ"ר בניהול מרכיבי ההתגוננות האזרחית

מס"ד	התחום	המשימה	אחריות פקע"ר	אחריות פקמ"ר
1	א. מיגון ומקלוט	בשגרה – רשות מוסמכת לפי חוק הג"א	אחריות כרשות מוסמכת לפי חוק הג"א, ובכלל זה הגדרת מפרטים למיגון, המלצה לתקנות לפי חוק הג"א, מתן פטורים מהקמת מקלט ואישורי תוכניות בנייה בהיבט המיגון.	אחריות לפיקוח על הרשויות המקומיות לעניין אחזקת מקלטים ציבוריים ומשותפים במרחב, באמצעות מחוזות פקע"ר.
	ב. מרכיבי ביטחון	בשגרה ובחירום – הצבת מרכיבי ביטחון ביישובים	מימוש בפועל של מרכיבי הביטחון בפקמ"ר והגדרת סדר עדיפויות בראייה כלל-ארצית.	קביעת סד"ע להצבת מרכיבי מיגון במרחב הפקמ"ר.
2	ערכות מגן	בשגרה – ניהול מערך ערכות המגן והיערכות לחלוקתן לאוכלוסייה.	אחריות בהתאם לתקנות ההתגוננות האזרחית (ערכות מגן), התשנ"א-1990. אחריות על תכנון חלוקה ועל פריסת תחנות לחלוקת ערכות מגן בחירום.	יסייע בתיאום פריסת תחנות החלוקה מול הרשויות המקומיות, וביחס לאוכלוסייה הפלסטינית באיר"ש, בתיאום מול גורמי הרש"פ.
		בחירום – הפעלת תוכנית לחלוקת ערכות מגן לאוכלוסייה.	אחריות לחלוקת ערכות מגן לאוכלוסייה.	תיאום פריסת התחנות בחירום.
4	חומרים מסוכנים (חומ"ס)	בשגרה – רשות מוסמכת בהתאם לתקנות ההתגוננות האזרחית (חומרים מסוכנים), התשנ"ב-1991.	אחריות כרשות מוסמכת להגדרת תבחינים (קריטריונים) והוראות למיגון ולמתן הנחיות למחזיקי חומרים מסוכנים בשילוב של המשרד להגנת הסביבה, וכן למתן הוראות מיגון בהתאם לתקנות ההתגוננות האזרחית (דרכי החסנה של חומרים מסוכנים), התשע"ד-2014.	הכרת מחזיקי חומרים מסוכנים במרחב, על בסיס מידע המתקבל מפקע"ר, ובאיר"ש גם על-פי המידע הקיים בידי המנהל האזרחי באזור יהודה ושומרון.

בלמ"ט

מס"ד	התחום	המשימה	אחריות פקע"ר	אחריות פקמ"ר
5		בשגרה – ביקורת על מחזיקי חומרים מסוכנים.	עריכת ביקורת על כל מחזיקי החומרים המסוכנים במדינה.	התראה על פערים במוכנות מחזיקי החומרים המסוכנים; באיר"ש – אחריות מלאה לביצוע ביקורות.
6		בשגרה – ממשקים מול המשרד להגנת הסביבה.	קיום ממשקים מול המשרד להגנת הסביבה באשר למחזיקי החומרים המסוכנים.	קיום ממשקים מול המחוז המתאים של המשרד להגנת הסביבה באשר למפעלי החומ"ס במרחבו, כהכנה לטיפול באירוע. בפצ"ן – יבוצע באמצעות מחוז הצפון של פקע"ר.
		בחירום –	הפעלת תוכנית "חלב"ש" (חלב שקדים – תוכנית אופרטיבית לצמצום רמות המלאי של חומרים מסוכנים) לצמצום הסכנה מאירוע חומ"ס.	מימוש תוכנית חלב"ש בגזרת הפקמ"ר. בפצ"ן – מימוש האחריות יבוצע באמצעות מחוז הצפון.
7		התרעה	בשגרה ובחירום – מדיניות התרעה.	המלצה על מדיניות ההתרעה במרחב פקמ"ר ומימוש המדיניות במערכות.
8		בשגרה – כיסוי התרעה, לרבות הנחיית מפעלים להתקנת אמצעי התרעה.	אחריות מלאה לכיסוי ההתרעה בכל הארץ.	מיפוי פערי התרעה במרחבו.
9		בשגרה – כשירות אמצעי ההתרעה.	אחריות לכשירות אמצעי ההתרעה.	אחריות לכשירות אמצעי ההתרעה בגזרתו בדרג א'.
10		בחירום – הפעלת אמצעי ההתרעה.	אחריות ארצית להפעלת ההתרעה בכל גזרת מדינת ישראל, בהתאם למדיניות שנקבעת ע"י הפקמ"ר.	
11	חילוץ והצלה לרבות חומ"ס וב"ך	בשגרה – אחריות בניין הכוח של סד"כ, חילוץ וב"ך.	אחריות מלאה.	
12		בשגרה – תכנון פריסת סד"כ הפקמ"ר (מערך		אחריות לפריסה, לאישור תוכניות ולהכנת הגזרה לטיפול באירוע.

מס"ד	התחום	המשימה	אחריות פקע"ר	אחריות פקמ"ר
		ההגנה על היישוב וכוח ייעודי).		
13		בחירום – אחריות לאירוע חילוץ והצלה.	ע"פי צורך או החלטה – סיוע במשימת חילוץ והצלה במעגל הפנימי בסד"כ ייעוד לטיפול באירועי חילוץ או הצלה ואב"ך, ת"פ הפקמ"ר.	אחריות כוללת לאירוע. ע"פי החלטה – תיאום כניסת כוחות עורף ייעודיים לטיפול באירוע.
14	הדרכה והנחיית אוכלוסייה.	בסגרה – הדרכת אוכלוסייה בתחומי ההתגוננות האזרחית.	הדרכת האוכלוסייה במרחב הפקמ"ר.	איתור פערים, נקיטת פעולות להשלמתם וסיוע בתיאום ההדרכה, בדגש על מוסדות לאוכלוסייה מבוגרת. בפצ"ן – יבוצע באמצעות מחוז הצפון של פקע"ר.
15		בחירום – הנחיית אוכלוסייה בתחומי ההתגוננות האזרחית.	הנחיית האוכלוסייה במרחב הפקמ"ר.	קביעת ההנחיה לאוכלוסייה במרחבו ופריסומה לציבור באמצעות פקע"ר ובאמצעות סד"כ ההדרכה הייעודי (מורות חיילות ומדריכי אוכלוסייה לשעת חירום), ובאיר"ש – גם באמצעות המנהל האזרחי לאזור יהודה ושומרון.
16		בחירום – סיוע בהדרכה והפעלה באמצעות מורות חיילות ומדריכות אוכלוסייה לשעת חירום.	הצבת מורות חיילות, מדריכי אוכלוסייה לשעת חירום או סד"כ אחר בגזרת הפקמ"ר עפ"י היכולת והזרכים.	מיפוי הצורך בסיוע וקליטת סד"כ מתגבר. בפצ"ן – יבוצע באמצעות מחוז הצפון של פקע"ר.
17	הכנת הרשויות המקומיות לחירום בשגרה.	בסגרה – אימון ותרגול של הרשות המקומית.	הנחיה מקצועית וסיוע בהדרכת הרשות המקומית.	אחריות להכנת הרשות המקומית לחירום בתחומי הג"א, שילוב הרשות באימון ותרגול עם היחידות בגזרתן בסיוע פקע"ר. בפצ"ן – יבוצע באמצעות מחוז הצפון של פקע"ר.
18		בסגרה – הכשרת בע"ת/ממוני	הכשרת בעלי תפקידים בקורס ממוני הג"א	אחריות כוללת למוכנות הרשות לאיתור בעלי תפקידים, תיאום

בלמ"ט

מס"ד	התחום	המשימה	אחריות פקע"ר	אחריות פקמ"ר
		הג"א ברשות/ מפעלים.	וסיוע לפקמ"ר בתיאום עם ההכשרה.	ההכשרה, קידום מצבת המוכשרים באמצעות המחוז הצבאי של פקע"ר ובסיועו. בפצ"ן – יבוצע באמצעות מחוז הצפון של פקע"ר.
19		בשגרה – אחריות לבניין הכוח של יקל"ר (יחידת קישור לרשות המקומית) בכל הרשויות במרחב המדינה.	אחריות לבניין הכוח של יחידות הקישור לרשות (יקל"ר) בכל הרשויות במרחב המדינה.	אחריות להפעלת יקל"ר באמצעות הנפות שבאחריות הפקמ"ר (למעט בפצ"ן – שבו התפקיד באחריות מחוז הצפון).
20	רפואה	בשגרה – אחריות לוויסות שניוני.	אחריות מלאה.	
21		שגרה – הכנת בתי חולים ורפואה בקהילה.	אחריות מלאה.	הכרה ומעורבות בהכנה.
22		בחירום – ויסות שניוני.	אחריות מלאה.	
23	משרדי הממשלה והתשתיות הלאומיות	בשגרה – פעילות מול משרדי הממשלה וגופי התשתית הלאומית בתחומי הג"א.	הכנה והזדרכת המשרדים והגופים ברמה הארצית לחירום.	הכרה והשתלבות בפעילות המחוזית הנעשית מול המשרדים והמפעלים. בפצ"ן – יבוצע באמצעות מחוז הצפון בפקע"ר.
24		פעילות מול הרח"ל (רשות החירום הלאומית).	אחריות לתיאום מול הרח"ל.	ממשקים מול רח"ל בגזרת הפקמ"ר. בפצ"ן – יבוצע באמצעות מחוז הצפון בפקע"ר.
25	תקציבי הג"א	בשגרה – גיבוש תקציבי הג"א מול הרשויות המקומיות.	הנחיה מקצועית בהתאם להנחיות שיסוכמו עם משרד הפנים.	גיבוש תקציבי הג"א מקומיים מול הרשויות המקומיות בהתאם להנחיות פקע"ר. בפצ"ן – יבוצע באמצעות מחוז הצפון בפקע"ר.